

Älykkäät tiemaksut Suomeen – ITS Finland ehdottaa vapaaehtoista tiemaksukokeilua

Tienkäyttömaksut voidaan ottaa käyttöön vaihtoehtona liikenteen kiinteille veroille ja maksuille. Tiemaksuoperaattorit kilpailevat palvelupaketeillaan ja huolehtivat kilometriveron laskutuksesta tilityksestä. Tieliikenteen verotuksen painopistettä siirtämällä luodaan valmiudet ilmastomuutoksen hillintään.

Perinteisesti tienkäyttömaksuja on kerätty puomeilla ja porteilla tunneleiden, siltojen ja väylien rakentamiseen. Liikenteen kasvu on tuonut ns. ruuhkamaksut mm. Lontooseen ja Tukholmaan. Jatkossa keskeinen syy tiemaksuille on liikenteen kasvun leikkaaminen ja päästöjen alentaminen. Alankomaissa valmistellaan satelliittipaikannukseen perustuvaa, kaikki tiet ja kadut kattavaa kilometriveroa vuodesta 2011 alkaen raskaille ajoneuvoille ja 2012 alkaen henkilöautoille.

EU kannustaa jäsenvaltioita ”käyttäjä maksaa” -periaatteen toteuttamiseen liikenteessä ja on antanut sähköisistä tiemaksujärjestelmistä direktiivin, joka tähtää järjestelmien yhteentoimivuuteen Euroopassa. Yhdellä ajoneuvolaitteella maksut eri maissa kirjautuvat samalle laskulle – matkapuhelinverkon kielellä puhutaan ”tiemaksujen roamingista”, joka avaa eurooppalaiset tiemaksualueet.

Suomessa on herätty keskustelemaan tiemaksuista. Liikennepoliittinen selonteko linjaa, että on luotava valmiudet paikannukseen perustuvan tienkäyttömaksujärjestelmän käyttöönotolle tarvittaessa ensi vuosikymmenellä. Pääkaupunkiseudulla keskustellaan ruuhkamaksuista ja liikenne- ja viestintäministeriön johdolla on käynnistynyt vuoden kestävä selvitys.

Ajosuoritteeseen perustuva maksaminen vaihtoehdoksi

Älykkään liikenteen verkosto – ITS Finland ry. ehdottaa vapaaehtoista tiemaksukokeilua käynnistettäväksi vuonna 2009. Kokeilussa autoilija voi maksaa ajoneuvoveron ja liikennevakuutusmaksun kilometriperusteisesti. Paikantavan ajoneuvolaitteen avulla kilometrimaksut voidaan porrastaa ajan ja paikan mukaan ja samalla voidaan kerätä kokemuksia myös ns. ruuhkamaksusta. Autoilijoiden yksityisyyden suojasta on huolehdittava alusta lähtien.

Tavoitteena ovat toimivat tiemaksualueet, jolloin maksujen keruusta huolehtisivat provisiota vastaan tiemaksuoperaattorit – esimerkiksi vakuutusyhtiöt ja teleoperaattorit. Lopullisen veropäätöksen tekisi viranomainen – käytännössä Ajoneuvohallintokeskus. Kehittyneet laskutusjärjestelmät taipuvat kohtuullisiin muutoksiin tiemaksujen keruuseen ja laskutukseen. Vakuutusyhtiöt ovat muutoinkin kehittämässä uusia ajosuoritteeseen perustuvia autovakuutuksia. Tiemaksuoperaattorit kilpailisivat näin asiakkaista palveluillaan, paketeillaan ja hinnalla.

Ajosuoritteeseen perustuva maksaminen on vaihtoehto autoilijalle. Perinteisen ajoneuvoveron sijaan voi valita kilometriveron. Kiinteähintaisten liikenne- ja autovakuutusten vaihtoehtona on ajosuoriteperusteinen vakuutus. Näin autoilijalla on joka päivä motiivi valita, onko tarpeen käyttää omaa autoa vai käyttääkö joukkoliikenteen palveluja. Automaattinen seisontailmoitus täydentäisi vaihtoehtoja ja kannustaisi säästämään enemmän. Autoedun verotusarvokin voitaisiin laskea omista ajokilometreistä.

Samassa ajoneuvolaitteessa voi toimia myös liikenneturvallisuutta parantavat ylinopeusvaroitukset, häiriötiedotus ja eCall-hätäviestitoiminto. Operaattorit paketoisivat luultavasti mukaan myös navigoinnin ja ajantasaiset liikennetiedot.

Väline liikenteen päästöjen leikkaamiseen

Verotuksen painopisteen siirtäminen hankinnasta käyttöön antaa välineen leikata liikenteen kasvua ja päästöjä. Paikallisesti ja ruuhka-aikaan korkeampi tiemaksu ohjaa joukkoliikenteen käyttöön ja leikkaa ruuhkahuippuja silloin, kun joukkoliikenne on aito vaihtoehto. Hyödyt yhteiskunnalle ovat ilmeiset. Tarve investoida uusien väylien rakentamiseen vähenee. Liikenteen sujuvuus paranee, kun maksuilla tasataan ruuhkahuippuja. Sujuvuus säästää kaikkien aikaa ja vähentää energiankulutusta.

Lisätietoja: Toiminnanjohtaja Antti Rainio, Älykkään liikenteen verkosto – ITS Finland ry.,
puhelin 050 520 8605, sähköposti antti.rainio @ its-finland.fi